

verhaal van de bruiloft van Simson met een Filistijnse vrouw te Thimnath.

⁵³ Simson gaf op de bruiloft (zie vorige noot) een raadsel op: 'Spijze ging uit van den eter, en zoetheid ging uit van den sterke.' (Richteren 14:14)

⁵⁴ A. Kuiper (1837-1920) was hervormd predikant (1863-1874), medestichter van de Vrije Universiteit en als hoogleraar aldaar naaste collega van Hoedemaker; Kuiper was bestuurder van de NZAV.

⁵⁵ Kuiper had in maart 1882 in de bestuursvergadering van de NZAV voorgesteld om, wegens het uitblijven van de aan de Transvaalse regering gevraagde informatie, een afgevaardigde naar Zuid-Afrika te sturen om de behoeften van dat land in kaart te brengen. Dit voorstel werd aanvaard, en in september van dat jaar besloot het NZAV-bestuur, in afwezigheid van Kuiper en zijn antirevolutionaire geestverwanten, de Utrechtse privatdocent H.F. Jonkman – een leerling en geestverwant van Harting – naar Zuid-Afrika af te vaardigen. Zie: Gerrit Schutte, *De Vrije Universiteit en Zuid-Afrika 1880-2005* (Zoetermeer: Meinema, 2005) 33-36.

⁵⁶ Toen aan zijn bezwaren tegen de keuze voor Jonkman geen gehoor werd gegeven, zegde Kuiper op 19 oktober 1882 zijn bestuurslidmaatschap en lidmaatschap van de NZAV op. Nadat hij het geschil publiek had gemaakt,

Bewust of onbewust is het ons 'nationaal besef' dat zich uitsprekt in de geestdrift voor den Transvaal en in de houding tegenover Amerika.

Zich in Amerika te isoleeren, de ontwikkeling tegen te houden, m.a.w., Nederlanders te willen blijven, is even dwaas als onmogelijk.

Niet geamerikaniseerd te willen worden, is zich te verzetten tegen de leiding des Heeren.

In den gloed van het Amerikaansche volksleven, worden de verschillende volken, die onder u eene herberg zochten, omgesmolten; anders zou van eene Amerikaansche *natie* ook geen spraak kunnen zijn, zou de bevolking een conglomeraat van ongelijksoortige bestanddeelen blijven.

Niet geamerikaniseerd te willen worden, zou zijn de dwaasheid te vernieuwen van een geslacht, dat in Nieuw Amsterdam⁶⁶ de bakens niet heeft verzet, toen het getij verliep, en daarom zoveel zag stranden, wat anders in de Gereformeerde Kerk van Amerika⁶⁷ eene veilige haven had kunnen vinden. Niet geamerikaniseerd te willen worden, is vrijwillig de leiding en vorming van het opkomend geslacht prijs te geven aan de invloeden in het maatschappelijk en godsdienstig leven ten uwent, die het, nog meer dan anders het geval zou zijn, van veel wat ons volk dierbaar is, moet doen vervreemden. Zoodoende zou men, om een triviaal beeld te gebruiken, als kippen op den wal bij het kippenhok blijven staan, terwijl de eenden, die men daar had uitgebreed, te water gingen.

Maar dit alles neemt niet weg, dat deze omsmelting en omzetting ons volk op het verlies komt te staan van wat zeker, en voor ons en op zichzelf, groote waarde heeft.

Ik weet het, zeer velen onder u kunnen en zullen dit laatste alweder niet toestemmen; *zij* niet, wien de naam 'Dutch' als weinig beter dan een scheldnaam in de ooren klinkt en bij wien zich, bijgevolg, het mirakel voordoet dat zij het 'Dutch' binnen enkele maanden geheel verleren en vergeten kunnen. Ook *zij* niet, en op hen heb ik vooral het oog, die het gezag van hun woord en voorbeeld, niet omdat hun de nood is opgelegd, maar omdat hun dit werkelijk als eene schrede op den weg van den wezenlijken vooruitgang voorkomt, ten gunste van *eene versnelde oplossing* in het Amerikaansche laten gelden.

Toch, verandert dit gevoelen de zaak niet. De jongen mogen 'juichen' als de grondslagen van een nieuwen toestand worden gelegd, omdat deze in hun oog zoo onbegrijpelijk schoon en heerlijk is. De ouden kunnen niet nalaten te beseffen, dat zij daarbij iets hebben ingeboet, wat waard was behouden te blijven.

Mij is opgevallen, in Amerika – het kan, trouwens, niemands aandacht ontgaan – t.w., dat de kinderen der latere emigranten,⁶⁸